

Vård- och omsorgsförvaltningen
Christina Våleman

2024-02-09

Dnr VÄN 2024-217
Dnr KS 2023-801

Vård- och äldreomsorgsnämnden

Motion (LL) - Inför Mörbylångamodellen i Linköpings kommun, svar

Förslag till vård- och äldreomsorgsnämndens beslut

1. Vård- och omsorgsförvaltningens förslag till beslut tillstyrks.

Förslag till kommunstyrelsens beslut

1. Vård- och omsorgsförvaltningens förslag till beslut tillstyrks.

Förslag till kommunfullmäktiges beslut

1. Motionen besvaras med hänvisning till att Mörbylångamodellen avser hemtjänst och Linköpings Kommun har nyligen infört en ny modell som behöver implementeras fullt ut och som är tänkt att uppnå likvärdig vård och omsorg i hemmet, oavsett var man bor i kommunen, samt att förvaltningen fått ett nämndsuppdrag med syfte att undersöka hur medarbetarnas arbetsvillkor kan bli bättre.

Ärende

Anita Vogel (LL), Monica Liljenberg (LL) och Cecilia Helber (LL) föreslår i en motion daterad 2023-09-22 att:

- Ett utvecklingsprojekt utifrån "Mörbylångamodellen" införs på en eller flera kommunala enheter inom äldreomsorgen.

Mörbylångamodellen avser hemtjänst. Det som Mörbylångra har tagit fram som kvalitetsförbättringar i sin modell för hemtjänsten är i många delar redan löst genom uppdraget och avtalen Områdesbaserad vård och omsorg i hemmet, den modell som Linköpings kommun införde 2023-05-01. Att nu lägga om kursen på några av de kommunala enheterna, i något område, när modellen håller på att sätta sig, skulle istället kunna ge mycket negativa konsekvenser för brukarna. Det går då inte heller att säkerställa likvärdig vård och omsorg i hela kommunen som är en viktig tanke med modellen Områdesbaserad vård och omsorg i hemmet.

Vård- och omsorgsförvaltningen har i samband med budget 2024 fått ett nämndsuppdrag med syfte att undersöka hur medarbetarnas arbetsvillkor kan

förbättras, hur sjukfrånvaro ska minskas och hur medarbetare kan ges större inflytande över schemaläggning.

Vård- och omsorgsförvaltningen föreslår därför att motionen besvaras med hänvisning till det pågående implementeringsarbetet av områdesbaserad vård och omsorg i hemmet och mot bakgrund av givet nämndsuppdrag gällande personalens arbetsvillkor.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse – Motion (LL) - Inför Mörbylångamodellen i Linköpings kommun, svar, 2024-02-09

Bilaga - Motionen

Bakgrund

Anita Vogel (LL), Monica Liljenberg (LL) och Cecilia Helber (LL) har i en motion yrkat att Mörbylångamodellen ska införas i Linköpings kommun som utvecklingsprojekt på en eller flera kommunala enheter inom äldreomsorgen. Som skäl för yrkandet anges att Mörbylångamodellen har skapat kontinuitet för vårdtagare på vårdboenden, att modellen har möjliggjort individuellt anpassade scheman, att den medfört tryggare brukare, färre inläggningar på sjukhus och att personalen fått förbättrad arbetssituation.

Utredning

Mörbylångamodellen är en modell för hemtjänst. Modellen kan inte i sin helhet översättas till ett vårdboende där förutsättningarna är helt andra än i hemtjänsten. På Mörbylångas kommuns hemsida beskrivs modellen enligt följande:

”Detta är Mörbylångamodellen

Inom givna ramar skapa en tillitsbaserad organisation (ramarna är exempelvis budget, biståndsbeslut och lagar)

Utökade dialoger, bättre teamsamverkan och mindre kontroll men uppföljning av det som är värdeskapande

Brukarfokus (se individens behov och vad som är viktigt)

Ta vara på kunskap och engagemanget hos de som arbetar närmast brukarna

Effektiv planering utifrån kunskap om ”verkligheten”

Tryggare för både brukare och medarbetare

Fördelar med Mörbylångamodellen

Mörbylångamodellen har gett färre larm från de äldre. En vanlig vecka, innan modellens införande, kunde personalen larmas 36 gånger av sina vårdtagare. Efter införandet, kunde larmen ligga på åtta per vecka.

Kontinuiteten har ökat, innan modellen infördes träffade vårdtagarna runt 20 personer i veckan, nu ligger snittet på 12 personer i veckan.

Tidigare sköttes planeringen av fyra centrala planerare i kommunen. Nu lägger varje grupp/arbetslag upp sitt eget schema.

Det finns numera större svängrum i schemat då hjälpinsatserna hos de äldre utgår ifrån cirkatider. Men detta lägger också mer ansvar på enskilda medarbetare att göra det som behövs hos varje person.

Arbetet utgår fortfarande ifrån de beslut som tagits via biståndshandläggare. Alla vårdtagare är beviljade olika mycket tid i månaden för till exempel promenader eller duschar. Men när personalen lägger schemat själva kan de äldre till exempel välja om de vill ha en veckostädning eller månads städning.

Tillitsbaserad styrning

Mörbylånga kommun har infört tillitsbaserad styrning och ledning och ifrån det arbetet har Mörbylångamodellen utvecklats. Modellen utgår ifrån dina behov och vad som är viktigt för dig i relation till behovet. De som arbetar nära dig är de som vet bäst hur arbetet ska läggas upp och medarbetarna ges ett större mandat och ansvar för att planera sitt arbete tillsammans med dig.

Mörbylångamodellen

Modellen har gett förutsättningar för medarbetarna och ledare att gemensamt skapa ett nytt system. Där medarbetarna som är närmast dem de hjälper, har kontrollen över vilken hjälp som skall ges, när och hur. Medarbetarna inom hemtjänsten organiserades samtidigt i mindre team med större ansvar över både planering och utförande av den praktiska hjälpen, allt utifrån medborgarens behov.”

Det som Mörbylånga har tagit fram i sin modell är i mångt och mycket redan löst genom uppdragen och avtalen i den modell som Linköpings kommun införde 2023-05-01, Områdesbaserad vård och omsorg i hemmet.

Modellen med områdesbaserad vård och omsorg i hemmet anger ett hälsofrämjande och förebyggande arbete så att varje individ får möjlighet att uppleva hälsa och självständighet så långt det är möjligt. Den enskilde har stort inflytande på genomförandet av insatserna genom delaktighet i planering av tidsåtgång och förläggning av tiden.

I Linköping planeras insatserna ute på varje enskild enhet av planerare som har god kännedom om brukarnas behov och ett nära samarbete med omsorgspersonalen.

Alla personalkategorier finns i det multiprofessionella teamet.

Undersköterskan har till exempel nära till sjuksköterskan för stöd. Att utförare har helhetsansvar för både hemtjänst och hemsjukvård/hemrehab borgar för ett nära samarbete mellan personalkategorier som gör att medicinska behov snabbt kan fångas upp och leda till mindre behov av sjukhusvård och även planera för ett bra omhändertagande vid hemgång från sjukhus om man ändå varit tvungen att få sjukhusvård. Även biståndsbedömare är en del av teamet och kan fånga upp behov av insatser.

I Linköping planeras insatserna tillsammans med brukarna. Det finns inget som styr att det behöver stressas med insatserna. Hos de brukare som det tar längre tid att hjälpa kan tillräcklig tid planeras in och utförarna får betalt för

tiden som personalen är hos brukaren. Det ger en trygghet hos brukare men också en god arbetssituation för personalen. Trygghetslarmen används för behov av hjälp utöver planerade insatser och det finns krav på inställetid.

I Linköping är det inte styrt hur utförare ska organisera sig, men värdighetsgarantierna anger att det ska vara så hög kontinuitet som möjligt. Det finns olika exempel på hur utförare tänker för att få en bra kontinuitet och också påverkansmöjlighet på schemaförläggning för personalen. Någon utförare använder sig av "raka veckor" där personalen väljer om de vill arbeta bara dagtid vardagar, eller bara kvällstid, eller ha ett varierat schema. En annan utförare har valt att ha larmgrupp. Det innebär då att personal aldrig behöver avbryta hos en brukare för att svara på ett larm. Det upplever många brukare som positivt. Däremot blir det annan personal när man sedan larmar, vilket kan medföra sämre siffror för kontinuiteten. Med tanke på den kompetensförsörjningsproblematik som finns, och som gäller alla utförare, är samtliga utförare måna om att vara attraktiva arbetsgivare.

Modellen med områdesbaserad vård och omsorg i hemmet anger samma krav på upphandlade privata utförare i deras respektive område, som på egenregi i deras tre ansvarsområden. Utredningen visar att många av de delar som upplevs som positiva för kvalitén i Mörbylånga uppnås även i Linköping utifrån den modell som infördes 1 maj 2023. Att nu lägga om kursen på några av de kommunala enheterna, i något område, när modellen håller på att sätta sig, skulle istället kunna ge mycket negativa konsekvenser för brukarna. Det går då inte heller att säkerställa likvärdig vård och omsorg i hela kommunen som är en viktig tanke med modellen Områdesbaserad vård och omsorg i hemmet.

Vård- och äldreomsorgsnämnden har därutöver givit ett nämndsuppdrag för 2024 där förutsättningarna för att förbättra medarbetarnas arbetsvillkor och minska sjukfrånvaro ska undersökas. Detta ska ske exempelvis genom att belysa olika arbetstidsmodeller och hur medarbetarna inflytande över schemaläggning därigenom kan öka.

Ekonomiska konsekvenser

Tre områden i Linköpings kommun är upphandlade. Att under pågående avtalsperiod ändra förutsättningarna till sådana som inte angivits i upphandlingsunderlagen skulle kunna vara kostsamt. I vilken omfattning är dock svårt att överblicka. Dels är det ett brott med Lagen om upphandling, dels kan nu aktuella utförare kräva ersättning för förändrade avtalsvillkor.

Kommunala mål

Lättillgänglig, god och jämlik välfärd

[Länk till kommunfullmäktiges övergripande mål](#)

Jämställdhet

Det görs ingen åtskillnad i hur kvinnor och män hanteras utifrån förslaget till beslut. Samma förutsättningar gäller för både kvinnor och män.

Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet

MBL-information eller förhandling är inte påkallad.

Kommunledningsförvaltningen

Vård- och omsorgsförvaltningen

Paul Håkansson

Sonja Erlandsson

Beslutet skickas till:
Motonärerna